

Végeselem Alapjai 7. óra

Lorentz attraktor, közönséges differenciálegyenletek, időfejlődés

A Lorenz rendszer egy olyan közönséges differenciálegyenlet (ODE) rendszer, amelyet először Edward N. Lorenz tanulmányozott a légköri konvekciót leíró egyszerűsített matematikai modell céljából. Bizonyos paraméterek értékek és kezdeti feltételek mellett, a rendszer kaotikus megoldásokat mutat. A megoldás egy különös attraktor, az úgynevezett Lorenz attraktor, amelyet Lorenz 1962-ben fedezett fel.

Ez a rendszer három összekapcsolt ODE három szabadsági fokkal: u , v , w .

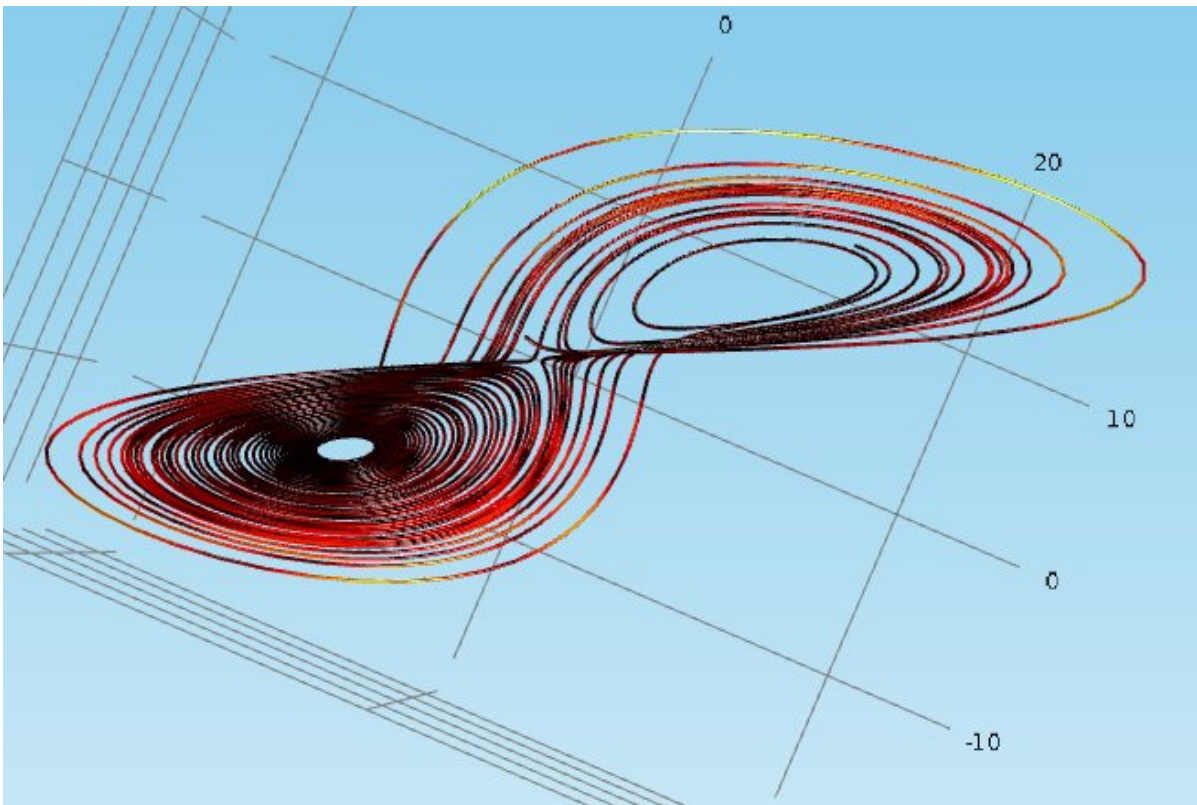
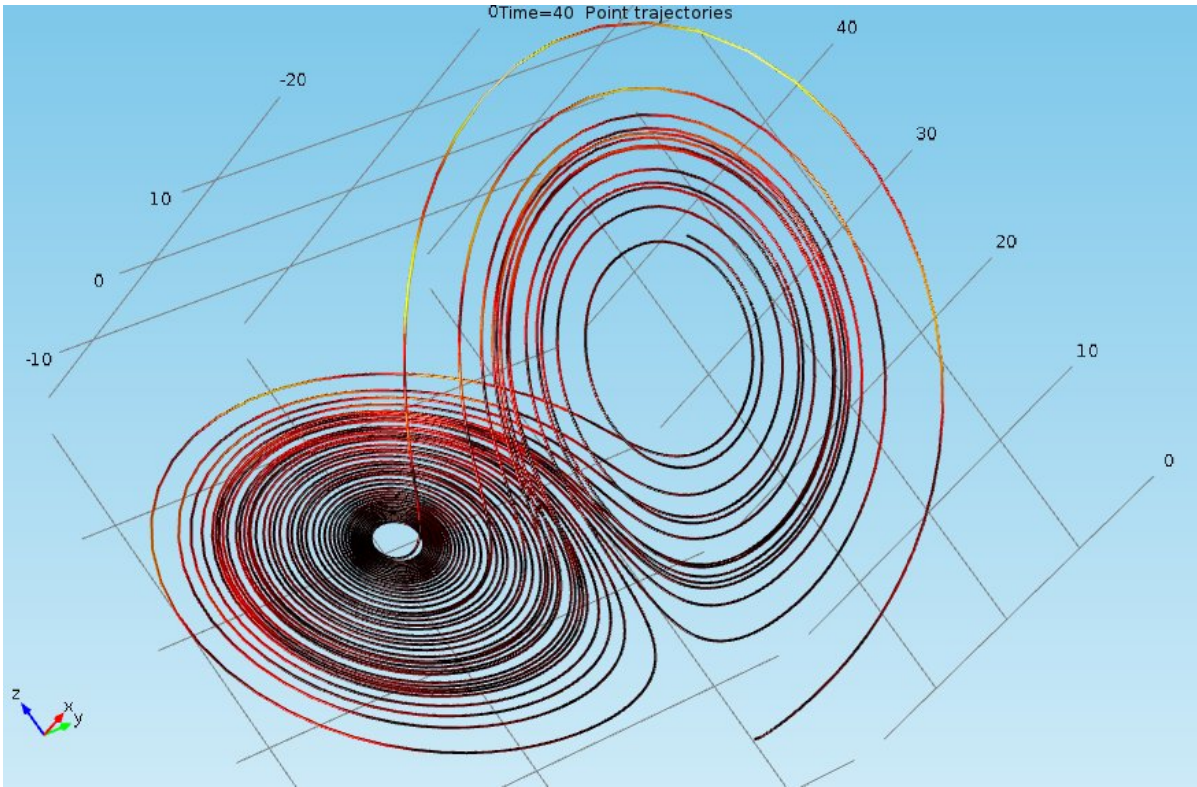
$$\begin{cases} \frac{du}{dt} = a(v - u) \\ \frac{dv}{dt} = u(c - w) - v \\ \frac{dw}{dt} = uv - bw \end{cases}$$

A paraméterek közül a , b , és c általában pozitív skalár számokat jelöl. Nem minden megoldás kaotikus, de Lorenz úgy találta, hogyha az értékeket 10, 8/3, és a 28 -nak választja, akkor az egy kaotikus viselkedésű Lorenz rendszert ad – a Lorenz attraktort.

- 1, Hozzuk létre egy üres 3D geometriát
- 2, Definiáljuk a paramétereket! $a=10$, $b = 8/3$, $c=28$
- 3, Adjuk hozzá a „Global ODEs and DEAs” fizikát (Mathematics)!
- 4, Definiáljuk az egyenleteket (nullára redukált egyenletek)!

Name	$f(u,ut,utt,t)$	Initial value
u	$ut-a*(v-u)$	1
v	$vt-c*u+v+u*w$	0
w	$wt-u*v+b*w$	0

- 5, Adjunk hozzá Study-t (Time Dependent)
- 6, Állítsuk be, hogy a számolás 40 másodpercig számoljon! $range(0,0.1,40)$
- 7, Ábrázoljuk az u , v , w szabadsági fokok változását
- 8, A 3D fázistér trajektóriáit a 3D plot/ Point trajectories ábrázolóval tudjuk megjeleníteni: (csak a Comsol 5.1-től elérhető)

Lorenz attraktor – fázistér trajektória